

Høyesterett - Rt-1935-218

Instans	Høyesterett - dom.
Dato	1935-03-23
Publisert	Rt-1935-218
Stikkord	Erstatningsrett.
Sammendrag	Oslo kommune ansees pliktig til at erstatte skade voldt ved at kloakkledningen under sterkt regnskyll ikke var tilstrekkelig til at avlede vannet, san at dette trengte op gjennom kummen og fra gaten trengte inn i tilstøtende bygnings kjellere.
Saksgang	L.nr. 59/1 s.a.
Parter	Oslo kommune (advokat Arthur Skjelderup) mot 1. Norsk Musikforlag A/S, 2. Firma Wilhelm Hansen (advokat Erling Manner), 3. Sønnichsen & Co. (advokat Christopher Borchgrevink).
Forfatter	Bonnevie, Evensen, Andersen, Paulsen, Alten, Furu, Backer

Dommer Bonnevie: Oslo byrett avsa 20 juni 1933 dom med saadan domsslutning: «Oslo kommune dømmes til at betale til Norsk Musikforlag A/S kr. 24.743,20 med 5 pct. aarlig rente derav fra 12 november 1931 til betaling skjer, til Wilhelm Hansen kr. 2971.49 med 5 pct. aarlig rente derav fra 12 november 1931 til betaling skjer og til Sønnichsen & Co. kr. 23.440,79 med 5 pct. aarlig rente fra 19 november 1931 til betaling skjer. Forsikringsselskapet Uno A/S frifinnes. I saksomkostninger betaler Oslo kommune innen ovennevnte frist til Norsk Musikforlag A/S kr. 1400, til Wilhelm Hansen kr. 600 og til Sønnichsen & Co. kr. 800. Innen samme frist betaler Norsk Musikforlag A/S til Forsikringsselskapet Uno A/S i saksomkostninger kr. 400».

I saken blev der fra Unos side gjort gjeldende regresskrav mot Oslo kommune og nedlagt paastand. Da Uno er frifunnet, blir regress-søksmaalet ikke at fremme. Oslo kommune har ikke nedlagt nogen paastand overfor dette søksmaal, hvorfor saksomkostninger ikke kan bli at tilkjenne kommunen».

Om saksforholdet henviser jeg til byrettens dom.

Byrettens dom er innanket for Høiesterett baade av Oslo kommune forsaavidt angaar saken mellem kommunen paa den ene side og Norsk Musikforlag, Wilhelm Hansen og Sønnichsen paa den annen side og av Norsk Musikforlag A/S forsaavidt angaar saken mellem dette og Forsikringsselskapet Uno A/S. I Høiesterett er sakenes behandling delt saaledes at foreløbig bare saken mellem Musikforlaget, Wilhelm Hansen og Sønnichsen paa den ene side og Oslo kommune paa den annen side er prosedert, idet forutsetningen da er at ankesaken mellem Norsk Musikforlag og Forsikringsselskapet Uno A/S i tilfelle blir prosedert umiddelbart efter paadømmelsen av den første sak.

Oslo kommunes anke grunnes paa de samme betraktninger som fra kommunens side gjordes gjeldende for byretten. Kommunen har nedlagt saadan paastand: «Oslo kommune frifinnes for Norsk Musikforlag A/S's, Wilhelm Hansen's og Sønnichsen & Co.s søksmaal og tilkjennes omkostninger hos disse in solidum for byretten og Høiesterett».

Norsk Musikforlag A/S og Wilhelm Hansen har nedlagt saadan paastand: «1. Byrettens dom stadfestes. 2. Norsk Musikforlag A/S og Wilhelm Hansen tilkjennes saksomkostninger for Høiesterett hos Oslo kommune».

Sønnichsen & Co. har ogsaa for sitt vedkommende paastaatt byrettens dom stadfestet og sig tilkjent saksomkostninger for Høiesterett.

Det er for Høiesterett fremlagt adskillige nye dokumenter, særlig til belysning av de tekniske forhold vedkommende kloakkanlegget, men jeg finner ikke grunn til at gaa nærmere inn paa disse nye dokumenter.

Jeg er kommet til samme resultat som byretten, og jeg kan ogsaa i vesentlige deler tiltre byrettens begrunnelse, men finner at burde tilføie noen bemerkninger:

Efter mitt syn paa det foreliggende bevismateriale maa skaden praktisk talt i sin helhet henføres til opgulp gjennom kloakk-kummen paa hjørnet av Universitetsgaten og Kristian 4des gate, hvor fra kloakkvannet flommet nedover Universitetsgaten og videre nedover Karl Johans gate. Byretten har gaatt ut fra at det ogsaa paa hjørnet av Karl Johans gate - altsaa ved terskelen - fant sted et opgulp av betydning for skadens størrelse. Jeg har for mitt vedkommende ikke funnet bevis ført for opgulp av nogen betydning paa dette sted. Imidlertid er det efter min mening uten betydning for forholdets rettslige bedømmelse om man - som jeg altsaa gjør - gaar ut fra at praktisk talt hele skaden skriver sig fra opgulpet paa hjørnet av Kristian 4des gate. Jeg gaar i det hele ut fra at skaden skriver sig fra at kloakken paa strekningen nedenfor Kristian 4des gate ikke hadde de dimensjoner og fallforhold som maatte til for at føre det ovenfra kommende kloakkvann igjennem uten opgulp av den alvorlige art som her inntraff og maatte inntreffe under et saa voldsomt regnskyll som det i saken omhandlede.

Byretten har betegnet forholdet som en teknisk feil ved kloakken og anfører videre at «neppe nogen vil kunne hevde at kloakken var i forsvarlig stand». For ikke at risikere at bli misforstaatt finner jeg for mitt vedkommende her at burde gjøre en reservasjon: Jeg gaar ut fra at den teknisk fullkomne kloakkledning maa eller bør være slik dimensjonert eller bygget at opgulp av den art og størrelse som vi har at gjøre med her, ikke kan forekomme. Og hvis det var berettiget at opstille det krav til en kommune at dens forskjellige anlegg utelukkende tok tekniske og ikke tillike økonomiske hensyn, da vilde jeg antagelig uten reservasjon maatte slutte mig til byrettens uttalelse med hensyn baade til uttrykket «tekniske feil» og at kloakken ikke var i forsvarlig stand.

Men det ligger efter mitt syn paa den slags forhold i dagen at ogsaa det økonomiske spørsmaal nødvendigvis maa spille inn, og at det alltid vil bli mer eller mindre en skjønnsak hvorvidt det er økonomisk forsvarlig eller berettiget at gaa til saa store anleggsutgifter som et teknisk fullkomment eller feilfritt anlegg medfører. Og i anvendelse paa det her foreliggende tilfelle vil jeg for mitt vedkommende si, at jeg ikke vaager at gaa saa langt som til at betegne det som et uaktsomt forhold fra kommunens side at den ikke tidligere hadde sørget

Side 220

for bedre avløp for kloakken i Universitetsgaten nedenfor Kristian 4des gate. Før eller siden maatte utvilsomt her en omlegning til, fordi tilløpet stadig gjennom aarene blev større eftersom bebyggelsen blev utvidet i nedslagsfeltet. Men jeg finner det hverken nødvendig for sakens avgjørelse eller i sig selv berettiget at uttale nogen kritikk over at ombygning ikke allerede var iverksatt paa det her omhandlede tidspunkt. Som av byretten nevnt har ombygning nu funnet sted slik at et regnskyll som det i saken omhandlede nu ikke vil medføre skade.

Avgjørende er for mig det forhold, som i øvrig ogsaa byretten synes at ha lagt vekt paa, at det dreier sig om et anlegg som i og for sig var modent til fornyelse og som paa grunn av sin manglende tidsmessighet innebar en særlig risiko for skade hvis uhellet var ute og et ekstraordinært voldsomt regnskyll plutselig satte inn. Det kan vedd kommunnale anlegg av denne art meget vel være det riktige for kommunen

under hensyn til de økonomiske forhold at opsette en ombygning saa lenge som her skjedd. Men jeg er enig med byretten i at kommunen da, ialfall slik som forholdene i dette tilfelle laa an, bør ha det økonomiske ansvar for slike skader som inntreffer og som vilde ha vært undgaatt hvis ombygning tidligere hadde funnet sted. Med hensyn til Høiesteretts tidligere praksis henviser jeg til to dommer som efter min mening her har særlig interesse uten dog at være helt avgjørende, nemlig Rt-1905-715 og Rt-1917-657.

Jeg finner at kommunen bør betale saksomkostninger ogsaa for Høiesterett til sine motparter.

Dom:

I forholdet mellem Norsk Musikforlag A/S, Firma Wilhelm Hansen og Sønnichsen & Co. paa den ene side samt Oslo kommune paa den annen side stadfestes byrettens dom. I saksomkostninger for Høiesterett betaler Oslo kommune til Norsk Musikforlag A/S og Firma Wilhelm Hansen kr. 3000 samt til Sønnichsen & Co. kr. 1000. Opfyllelsesfristen er to uker fra forkynnelsen av Høiesteretts dom.

Dommer Evensen: Jeg er i det vesentlige og resultatet enig med førstvoterende.

Dommerne Andersen og Paulsen: Likesaa.

Dommer Alten: Jeg er ogsaa kommet til samme resultat som førstvoterende, men kan i det vesentlige henholde mig til byrettens domsbegrunnelse, idet jeg ikke kan forstaa denne derhen at ansvaret for kommunen bygges paa at det kan tilregnes de kommunale myndigheter som uaktsomhet at kloakkanlegget ikke i tide var utvidet nedenfor Kristian 4des gate. Til begrunnelse av ansvaret har byretten anført to rent objektive omstendigheter, nemlig dels at det ikke har vært det rette forhold mellem kloakkanleggets vannføringsevne ovenfor og nedenfor Kristian 4des gate - hvad byretten betegner som

Side 221

en teknisk feil -, og dels at et kloakkanlegg i og for sig medfører en øket risiko for oversvømmelse i de strøk som gjennom kloakken til føres mere vann. Denne begrunnelse er i full overensstemmelse med de av førstvoterende nevnte høiesterettsdommer og gjør det overflødig at ta standpunkt til spørsmålet om der foreligger uaktsomhet.

Ekstraordinær dommer byfoged Furu: I det vesentlige og resultatet enig med førstvoterende.

Dommer Backer: Likesaa.

Av byrettens dom:

Saken gjelder krav om erstatning for vannskade, paaført Norsk Musikforlag A/S, Wilhelm Hansen - som eier av Karl Johansgatø 39 - og Sønnielisen & Co. ved oversvømmelse under regnskyll 18 august 1931, hvilket krav er rettet mot Oslo kommune. Dessuten gjelder saken erstatningskrav fra Norsk Musikforlag A/S mot Forsikringsaktieselskapet Uno i anledning samme skade. Sakene har vært behandlet under ett, og saksforholdet er i det vesentlige det samme. - - -

Saksøkerne gjør gjeldende: Den 18 august 1931 mellem kl. 2 og 3 eftermiddag gikk der et sterkt regnskyll over Oslo-dalen. Regnskylllet kom inn over Majorstuen og gikk innover byen i retning Slottet. Som følge av den store nedbørsmengde blev der en overbelastning paa Oslo kommunes kloaknett forsaavidt den del angaar som tilhører det gamle nedslagsfelt for Bislet-bekken. Den nederste del av overbygningen over Bisletbekken blev foretatt i slutten av 50-aarene og begynnelsen av 60- aarene uten at der siden er foretatt utvidelse av den. Da nu regnvannet blev optatt av kloaknettet og ført ned mot denne overbygning, blev der saadant press, at vannet trengte ut gjennom kloakkummen i Kristian den

4des gate-Universitetsgaten og likeledes paa hjørnet av Universitetsgaten og Karl Johan der vannet blev presset op gjennem kloakksluket i gaten i en tykk søile paa omkring 1 meters høide. Følgen av oversvømmelsen var, at en veldig strøm av kloakkvann gikk ned Universitetsgaten og rundt hjørnet inn i Karl Johansgate og frem mot den dypestliggende del av gaten utenfor nr. 39, der regnvann allerede hadde dannet en sjø som gikk inn paa fortaugskanten. Kloakkvannet strømmet paa saa sterkt, at vannstanden steg til den flommet inn gjennem portrummet og inn i gaardsrummet i Karl Johansgate 39, hvor den banet sig vei ned gjennem trappene til kjellerne. - - -

Grunnen til at kommunens kloakknett paa nevnte maate sviktet ved den paakjenning det var utsatt for, skyldes efter saksøkernes mening utvilsomt den omstendighet, at den gamle kloakkledning i Universitetsgaten var altfor liten og utidsmessig. Hovedledningen i Universitetsgaten var beregnet for helt andre forhold enn de nuværende. Dengang var der praktisk talt ingen bebyggelse i Bisletbekkens nedslagsterreng, mens det nu er meget sterk bebyggelse med et ordentlig utbygget veinett og med en rekke husbygninger, hvis taker skaffer hurtig avledning for nedbør. Mens man tidligere kunde regne med en avløpskoefficient paa mellem 0,1 og 0,2, ligger den nu paa centrale steder mellem 0,8 og 1,0. Videre er en hel del av Aker blitt tilknyttet kloakknettet, saaledes f.eks. hele Ullevaal sykehusbebyggelse, og der er kommet vannklosettanlegg i stor utstrekning. Under disse forandringer er Bisletbekkens innbygning

Side 222

under Universitetsgaten ikke blitt endret, og den var da nu blitt for trang, hvilket saksøkerne ogsaa mener fremgaar av forskjellige uttalelser fra de kommunale autoriteter vedkommende ombygningen av Bisletbekken. Dertil kommer ytterligere at der nedenfor Universitetsgaten ikke er tilstrekkelig avløp, dels paa grunn av at der paa hjørnet av Karl Johansgate og Universitetsgaten i kloakken er nedsatt et terskelarrangement som bevirker opstuvning av vannet. - - -

Det her omhandlede regnvær var ganske visst meget sterkt; men en innhentet erklæring fra Meteorologisk Institutt viser at det ikke kan sies at ha vært av upaaregnelig styrke og uten sidestykke, om det enn maa henregnes til de meget sjeldne fenomener. I den siste menneskealder har, sier Meteorologisk Institutt, denslags regnvær forekommet her i byen 34 ganger. Særlig sterkt og visstnok avgjort sterkere enn 18 august 1931 var det regnskyll som inntraff den 2 juli 1898. - - -

Saksøkte Oslo kommune kan ikke erkjenne sig erstatningspliktig, idet kloakkoversvømmelsen den 18 august 1931 ikke skyldes den omstendighet at kloakkledningen i Universitetsgaten er utilstrekkelig dimensjonert. Aarsaken til oversvømmelsen er for det første bygningens topografiske beliggenhet og kjellerdybden, samt overvannet fra omliggende terreng, og endelig at der ved bygningen av den forholdsvis dype kjeller ikke har vært tatt hensyn til kjellerens beliggenhet i forhold til kloakknettet. Dertil kommer at et saa intenst regnvær av samme varighet eller lenger enn det som fant sted 18 august 1931 ikke tidligere er observert av vannverket siden den grafiske regnmaaling begynte i 1905. Der falt nemlig 32 mm. regn i løpet av 3/4 time og av disse falt minst 17 mm. i løpet av 17 min., hvilket tilsvarende 167 sek./l. pr. ha. Regnværet den 20 juli 1931 var ikke fullt saa sterkt, idet der dengang falt 13 mm. i løpet av 15 min., hvilket svarer til 144 sek./l. pr. ha. Et saa sterkt regnvær er kun observert en gang siden vannverket begynte at maale, nemlig 28 september 1905 133 sek./l. pr. ha. under 20 minutters regn. - - -

Den 18 august 1931 blev der presset ned gjennem Bisletbekken 9 m³/sek., altsaa 50 pct. mere enn den kan ta, og derved kom kulverten under overtrykk med den følge at gatekumlokkene blev slynget bort og vannet ført ut i gaten. - - -

Aarsaken er efter kommunens opfatning den upaaregnelige vannføring. En tabell viser at regnvær av den styrke som det her dreier sig om høist inntreffer hvert 9de aar, mens man i almindelighet regner med at det er tilstrekkelig at dimensjonere for regnskyll som kan ventes aar om annet. Den tyske autoritet dr. Imhoff anbefaler dimensjonering for regnskyll som kan ventes at forekomme hvert 2net aar, d.v.s. at Oslo kloakker skulde ha vært dimensjonert for 80 l./sek. ha., mens de i virkeligheten er dimensjonert for 110 l. sek. ha., og da skulde Oslo kommune ha vært forsiktig.

Men selvom der her skulde være dimensjonert for lite, fritar vannverksreglementet for ansvar for mulige skadelige følger av ekstraordinære regnskyll, jfr. kloakkreglementets § 13. Dette gjelder ogsaa følgene for leieboerne. - - -

Retten skal bemerke:

Efter den erklæring som foreligger fra Det Norske Meteorologiske Institutt av 5 september 1931, supplert med senere tilleggsoplysninger om grunnlaget for erklæringen, i forbindelse med meteorolog Birkelands vidneforklaring, maa det ansees godtgjort, at det omhandlede regnvær ikke har

Side 223

vært at sidestille med en upaaregnelig naturkatastrofe, og det maa videre ansees godtgjort, at regnværet den 2 juli 1898 var kraftigere, og efter de opplysninger som vidnet Birkeland gav, var virkningene av regnværet i 1898 omtrent likeartet med virkningene efter regnværet 18 august, til tross for at altsaa regnværet den siste gang

var av mindre alvorlig art. Det er ikke godtgjort, at der før 18 august 1931 med nogen av regnværene har funnet opgulpning sted ved noget regnvær, selv ikke ved regnværet av 1898. Aarsaken til at der nu fant opgulpning sted maa saaledes søkes et annet sted enn i selve regnskyttet, og da vil det falle i øinene at siden 1898 har der foregaatt en betydelig forandring i Bisletbekkens nedslagsdistrikt; den betydeligste er maaskje at Bislet er forandret fra at være en lavereliggende sump, som delvis kan ha virket som reservoar under store regnfall. Sumpen er blitt gjenfylt, bebygget og planert. Videre har der vært en sterk almindelig bebyggelse i nedslagsdistriktet i forbindelse med en forandring i veidekket, saaledes at der stadig løper mere og mere vann gjennom Bisletbekken, likesom nedløpshastigheten er blitt øket. Gjennom de mange kloakksluk og kloakkrør og de mere ensartede fallforhold er der ogsaa blitt større samtidighet under gjennomstrømningen i kloakken. Vannmengden i nedslagsdistriktet kommer saaledes nu ikke bare i større mengde ned gjennom bekken; men det kommer ogsaa hurtigere og mere samtidig. Alt dette maa tas i betraktning, naar det overveies om ledningsnettets er tilstrekkelig dimensjonert. Men retten finner heller ikke at kunne se bort fra, at der ved anlegg av en kloakk maa være en sammenhengende plan, saaledes at der er den rette forholdsmessighet mellom slukenes antall, størrelse og beliggenhet og kloakkdimensjonen. Retten er enig i at kommunen ikke kan være forpliktet til at anbringe saa store sluk, at alt overvann straks blir opsuget, saa flom kan undgaaes ved et skybrudd. Men det synes at være et rimelig krav til dimensjoneringen, at den ordnes slik, at det vann som gjennom slukene ledes inn i kloakknettet ogsaa tømmes ut gjennom dette.

Efter det som foreligger oplyst i nærværende sak synes det at være paa det rene, at kloakkdimensjoneringen inntil Kristian den 4des gate har vært avpasset i forhold til slukene. Dit er ialfall alt det vann som rant ned i kloakken, ogsaa blitt ført frem. Der er nu tvist mellom de sakkyndige om det avsnitt av Bisletbekkens overhvelving som ligger mellom kummen i Kristian den 4des gate og en kum utenfor bokhandler Olaf Nordli i Universitetsgaten er tilstrekkelig dimensjonert i forhold til fallhøiden og de ovenforliggende deler av kloakken. Retten finner det ikke nødvendig at gaa nærmere inn paa disse tekniske beregninger, idet det maa være klart efter det som skjedde, at dette stykke av ledningen ikke har evnet at føre frem den vannmengde som fløt gjennom kloakken til dette sted. Det er jo nemlig her at vannet - nettop fordi det ikke kunde komme frem den almindelige vei - brøt sig ut gjennom kloakkaapningen og ut i gaten, hvilket ikke behøvet at ha funnet sted, hvis det nedenforliggende avsnitt hadde evnet at føre den samme vannmengde som det ovenforliggende avsnitt.

Videre er der mellom de sakkyndige tvist om, hvorvidt de foranstaltninger var tilstrekkelige som var truffet for vannavløpet gjennom Bisletbekken i Karl Johans gate og videre nedover, idet kommunens sakkyndige mener at vannavtaket har vært rikeligere enn før, mens saksøkernes sakkyndige mener at det har foranlediget opstuvning. Efter de foreliggende

Side 224

oplysninger maa det være paa det rene, at der i gatesluket utenfor Universitetet blev presset til værs en vannstraale i gateslukets tykkelse og til en høide av omkring en meter. Naar en tar i betraktning at den vannmengde som løp gjennom Universitetsgaten nedenfor Kristian den 4des gate, efter det foran anførte har vært mindre enn vannmengden ovenfor og der saa allikevel sprøites vann ut gjennom kloakksluket, synes dette ikke at kunne forklares paa nogen annen maate, enn at der var en yderligere forsevring paa dette punkt, formentlig paa grunn av en mindre heldig konstruksjon av terskelarrangementet.

Nu er det vel saa, at kloakkslukene under en flom kan komme under trykk av selve vannmengden paa stedet, hvor det dreier sig om oversvømmelse og mere vann derved presses ned i kloakknettet enn beregnet, saaledes at den direkte nedstrømning kunde hindre det ovenfra strømmende vann fra at komme gjennom, og det er mulig at en slik foreteelse under visse omstendigheter kan sidestilles med upaaregnelige uhell. I nærværende tilfelle var der utvilsomt ogsaa foraarsaket et slikt overtrykk paa slukene i Karl Johansgate; men det er ved øienvitners prov godtgjort, at kloakkvannet som nevnt sprøitet op av sluket, saaledes at trykket nedenfra maa ha vært langt det sterkeste.

Det synes altsaa efter dette at maatte kunne fastslaaes, at kloakkanordningene ovenfor Kristian den 4des gate har vært dimensjonert til at opta og føre frem større vannmasser enn det under de forhaandenværende forhold har vært mulig at føre gjennom Universitetsgatens hovedkloakk. Retten kan ikke se annet enn at der her foreligger en teknisk feil ved kloakknett, og selv om en med kommunen vil være av den opfatning, at kloakken ikke behøvde at være dimensjonert for større vannmengder enn de som førtes gjennom Universitetsgaten fra Kristian den 4des gate og forbi Karl Johan, saa vil neppe nogen kunne hevde at kloakken var i forsvarlig stand naar der ikke var sørget for den rette forholdsmessighet mellem vannføringsevnen i dette strøk og det ovenfor liggende.

Ved sin avledning av overflatevann gjennom kloakknett hindrer kommunen, i alle nedslagsfelters beboeres interesse, at der forekommer stedlig vannflom med derav følgende skade. Men naar den paa denne maate fører vannet bort fra en rekke utsatte steder og ned i en felles kanal, maa den ogsaa sørge for, at tilstanden ikke forverres for laveliggende deler av ledningsnett. Det er ganske klart, at en nedbørsflom som den det her gjelder, før Bisletbakkens omlegning delvis vilde ha vært optatt av jordmonet, av sumpene ved Bislet og andre forsengkninger og være blitt ledet bort i sideløp med lokale oversvømminger og derfor være naadd ned til Universitetsgaten senere i mindre mengder pr. sek. og i det hele i adskillig mindre mengde.

Naar nu regnvannet, dels paa grunn av de nyanlagte og omlagte gater, bebyggelsen og det rummelige kloakknett, føres frem til Universitetsgaten med slik fart og i slik mengde, at det likefrem kan sammenstilles med Akerselvans vannføring, saaledes som gjort av vannverkschef Owe i hans vidneforklaring, da synes denne avledning og gjennomføring at maatte sidestilles med en farlig bedrift, hvis skadelige følger kommunen maa bære ansvaret for, og særlig naar det som her ansees at være en teknisk mangel ved selve anlegget. Ganske visst er kloakkvesenet ikke direkte inntektbringende for kommunen; men derfor kan det dog ikke sees under synsvinkelen «velgjerning»; kommunen er her alene stedfortreder

Side 225

for skatteborgerne i hvis interesse kloakknett er lagt, og det maa for erstatningsspørsmålet være likegyldig enten kommunen dekker utgiftene gjennom en særlig kloakkavgift, gjennom vannverkets overskudd eller gjennom beskatning. Skaden som voldes den enkelte skatteborger ved en vannavledning ordnet i alles interesse bør ogsaa fordeles paa alle interesserte.

Retten kommer saaledes til det resultat at kommunen maa bli ansvarlig for den voldte skade saavel fordi der foreligger en farlig bedrift som fordi der foreligger en teknisk feil, og retten antar at denne er av saadan art at kommunen blir ansvarlig, selv om det omhandlede regnvær skulde ansees for at være av saa usedvanlig størrelse at kommunen forsaavidt burde vært fritatt. Imidlertid vil retten ogsaa ha bemerket at den ikke finner at teknisk økonomiske beregninger for en kloakks dimensjoner i og for sig kan være avgjørende for ansvarsspørsmålet, idet det synes innlysende, at kommunen av teknisk økonomiske grunner kan velge et mindre omfattende alternativ enn nødvendig for at avverge alle slags regnskyll og isteden ta det mulig økonomiske ansvar for skader som efter de store talis lov kan komme til at inntreffe, men som det vil koste uforholdsmessig meget at verne sig mot.

Der opstaar nu spørsmål om kommunen ved kloakkreglementets § 13 har ansvarsfrihet i et tilfelle som det foreliggende. I den anledning bemerkes, at § 13 bestemmer at kommunen ikke er ansvarlig for skade ved oversvømmelse av kjellere som følge av sterke regnskyll, høivann i fjorden o. lign. Det man antas at denne bestemmelse ikke kan forståes direkte efter sin ordlyd; i saa fall var den jo ganske overflødig forsaavidt angaar hølvann i fjorden, men sammenstillingen, høivannet i fjorden og sterke regnskyll i forbindelse med at det dreier sig om reglement for anbringelse av private avløp til de offentlige kloakker i Oslo, gjør at bestemmelsen ikke godt kan forståes anderledes enn at den skade det dreier sig om, er skade voldt gjennom forbindelsesnett mellom de offentlige kloakker og de private kloakker. Det er her paa det rene at vannet fra kloakkene ikke kom inn i de skadede kjellere gjennom stikkledningene, men skrev sig fra «opgulp» som kom ovenfra og ned i kjellerne. Retten kan ikke erkjenne at kommunen er fritatt for skade av denne art paa grunn av reglementet.

Kommunen har videre hevdet at saksøkerne har handlet uforsvarlig ved at lagre i de heromhandlede kjellere. I den anledning bemerkes at kjellerne efter det oplyste er gjort tette for inntrengende vann nedenfra og er uten forbindelse med kloakknett og det kan da iethvertfall under normale forhold ikke i nogen henseende kalles uforsiktig at der blir lagret varer i slike kjellere. Spørsmålet er da videre om det for eieren av eller leieboerne i Karl Johans gate 39 er uforsvarlig at de ikke har tatt hensyn til muligheten av oversvømmelse. I den anledning er det at bemerke at selv under det store regnvær i juli 1931 synes det ikke at ha vært nogen fare for oversvømmelse og man helt tilbake til 1898 for at finne en tilsvarende hendelse. Det er imidlertid ikke bragt paa det rene i saken hvorledes terrengforholdene, avløpsanordningene og bygningsforholdene var paa den tid paa det heromhandlede sted i Oslo, og dessuten nina det efter de foreliggende opplysninger ansees paa det rene at regnværet i 1898 var sterkere enn det her omhandlede 18 august 1931, da oversvømmelsen alene paa grunn av overflatevann ikke naadde op til den

Side 226

heromhandlede gaard. Under disse omstendigheter finner retten ikke at kunne regne med at der foreligger nogen skyld fra saksøkernes side.

Det bemerkes at retten anser kommunen for ansvarlig for den voldt skade selv om der altsaa, før flommen fra kloakken kom, allerede var en stor ansamling vann i gaten som følge av at kommunens kloakksluk ikke evnet straks at avlede vannet. Jfr. om ansvar hvor der er flere samvirkende aarsaker Stangs: Skade, voldt av flere, side 7-8. Det er da ikke nødvendig at drøfte det i og for sig tvilsomme spørsmåal om ikke kommunen efter oversvømmelsen 20 juli burde sørget for flere gatesluk i Karl Johansgates laveste avsnitt.

Der er ingen tvist om skadens størrelse. - - -

Med hensyn til Norsk Musikforlags søksmaal mot Uno bemerkes, at retten, som det fremgaar av foranstaaende utredning, ikke anser oversvømmelsen for at være forårsaket ved et brudd paa ledningen men ved en overbelastning av denne, saaledes at det er bevirket utstrømning av vann. Retten kan ikke gi saksøkeren medhold i at polisens bestemmelse om skade for brudd paa offentlige ledninger er identisk med bestemmelsen i § 3 a i forsikringsvilkaarene. Det dreier sig om en *utvide/seav* de almindelige forsikringsbetingelser, og retten kan ikke se annet enn at saavel spørreskjemaet som det paa polisens forside til førte, maa forstaaes saaledes at selskapet kun vil være ansvarlig for saadan utstrømning av den under § 3 a nevnte art som skriver sig fra *brudd* paa ledningene. Inge Debes.